

Dubnické múzeum, m. i. o.

ISBN 978-80-8200-033-3

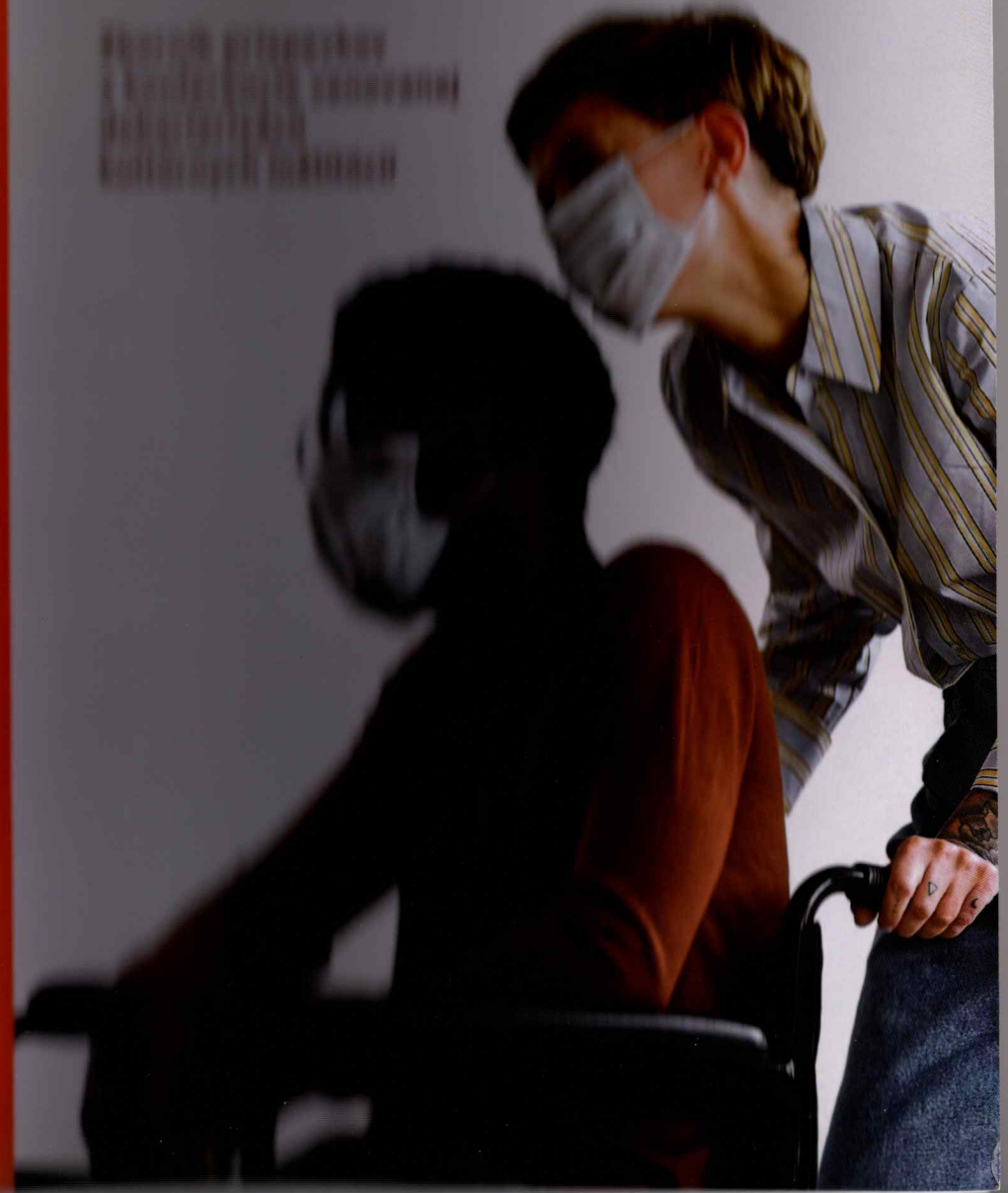
9 780003 000333

Múzeá a galérie bez bariér III.

Zborník príspevkov z konferencie
venovanej debarierizácii kultúrnych inštitúcií

Múzeá a galérie bez bariér III.

Príspevky z konferencie
Múzeá a galérie bez bariér III.
Dubnické múzeum, m. i. o.
2019

NÁZOV**Múzeá a galérie bez bariér III.***Zborník príspevkov z konferencie**venovanej debarierizácii kultúrnych inštitúcií***VYDALO**

© Dubnické múzeum, m.r.o. v Dubnici nad Váhom, 2021

ZOSTAVOVATEĽ

Mgr. Jozef Balužinský

EDITOR

Ing. Monika Schwandtnerová, PhD.

RECENZENTI

Prof. PaedDr. Miroslava Bartoňová, PhD.

Doc. Mgr. Margita Schmidtová, PhD.

Mgr. Veronika Růžičková, PhD.

PREKLADY

A&A Solar, s.r.o.

TLAČ**A GRAFICKÁ ÚPRAVA:**

Tlačiareň IRIS, s.r.o., Bratislava

NÁKLAD

200 kusov

ISBN

978-80-8200-093-4

Neprešlo jazykovou úpravou. Za obsahovú stránku zodpovedajú autori príspevkov.

Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť bez predchádzajúceho súhlasu Dubnického múzea rozmnožovaná, zverejňovaná a rozširovaná, a to ani v tlačenej, ani v elektronickej podobe.

Publikáciu z verejných zdrojov podporilo Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky.

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

OBSAH

- 6 ÚVOD
- 8 INTRODUCTION
- A. VEDECKO-ODBORNÁ ČASŤ**
- 11 PRÍKLADY HODNOTENIA BEZBARIÉROVEJ PRÍSTUPNOSTI MÚZEÍ A GALÉRIÍ V BRATISLAVE
Zuzana Čerešňová, Martina Bezáková
- 36 EXPOZÍCIA PRE VŠETKÝCH: MODELOVÉ ŠTÚDIE OTVORENÉHO VÝSTAVNÉHO PRIESTORU
Natália Filová, Lea Rollová
- 49 PRÍNOS VÝSLEDKOV VÝSKUMOV HMATOVEJ PERCEPCIE PRE ZEFEKTÍVNEIE PROCESOV SPRÍSTUPŇOVANIA KULTÚRNYCH INŠTITÚCIÍ
Michal Zemko, Jana Lopúchová
- 60 KULTÚRNA PRÍSTUPNOSŤ PRE OSOBY S PORUCHOU SLUCHU
Roman Vojtechovský
- 68 PRÍSTUPNOSŤ VYBRANÝCH KULTÚRNYCH INŠTITÚCIÍ ZNEVÝHODNENÝM OSOBÁM – ČIASTKOVÉ POROVNANIE VÝSKUMU FINANČNE PODPORENÉHO MINISTERSTVOM KULTÚRY SR „PRÍSTUPNOSŤ KULTÚRNYCH INŠTITÚCIÍ V RÁMCI PREŠOVSKÉHO A KOŠICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA Z POHLADU MARGINALIZOVANÝCH SKUPÍN OBYVATEĽSTVA.“
Jozef Balužinský

- 76 BRAILLOVO PÍSMO A RELIEFNA GRAFIKA AKO NÁSTROJ ZISKAVANIA INFORMÁCIÍ
Michal Tkáčik
- B. INFORMAČNO-PREHLADOVÁ ČASŤ**
- 83 CESTA SVETLA – VÝSTAVA SPÁJAJÚCA UMELCOV S POSTIHNUTÍM I BEZ NEHO
Eliška Fričovská
- 93 NEZBYTNÉ PŘEDPOKLADY EFEKTIVNÍ PRÁCE MUZEJNÍHO EDUKÁTORA S NÁVŠTĚVNÍKY SE SPECIFICKÝMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI
Pavla Vykoupilová
- 100 PRÍPADOVÉ ŠTÚDIE PRÍSTUPNOSTI MÚZEÍ V TALIANSKU
Michal Kacej
- 119 SÚŤAŽE NÁVRHOV AKO KLÚČOVÝ NÁSTROJ POLITIKY SKVALITŇOVANIA PRIESTOROV
Rea Dilhoffová
- C. PRÍLOHY**
- 124 PREZENTÁCIE

EXPOZÍCIA PRE VŠETKÝCH: MODELOVÉ ŠTÚDIE OTVORENÉHO VÝSTAVNÉHO PRIESTORU

Ing. arch. Natália Filová

doc. Ing. arch. Lea Rollová, PhD.

Výskumné a školiace centrum bezbariérového navrhovania CEDA

Fakulta architektúry a dizajnu STU v Bratislave

Abstrakt: Múzeá a galérie by mali vytvárať príležitosti pre návštevu a sprostredkovanie kultúrnych zážitkov z expozície čo najväčšiemu spektru ľudí rôzneho veku a s rôznorodými potrebami, schopnosťami a preferenciami. Výstavné plochy existujú v rozmanitých pôdorysných tvaroch a disponujú rôznymi priestorovými nadväznosťami a súvislosťami. Tento článok porovnáva základné charakteristické vlastnosti, potenciály a výzvy otvorených (voľných) a uzavretých (členitých) typov priestorov pre umiestnenie expozície s ohľadom na potreby rôznorodých návštevníkov. Hlbšie sa zaoberá teoretickými možnosťami kreovania výstavy vo flexibilnom otvorenom priestore, aby boli tieto priestory prístupné a priateľské pre všetkých, čo možno docieľiť vhodnou kompozíciou: tvaru, nadväznosťami, osadením a farebnosťou priestorotvorných prvkov, ako aj umiestnením oddychových a orientačných prvkov. Tieto a ďalšie inkluzívne princípy boli premietnuté do modelových štúdií expozícií, ktoré vypracovali študenti predmetu Univerzálne navrhovanie na Fakulte architektúry a dizajnu Slovenskej technickej univerzity v Bratislave v akademickom roku 2020/2021. Študentské návrhy výstav vo vopred stanovenom halovom priestore ilustrujú nekonečné možnosti tvorby expozície v tomto type priestoru a ponúkajú inšpiratívne a kreatívne idey z oblasti rôznych tematických výstav a inklúzie ľudí rôzneho veku a s rozličnými potrebami.

Kľúčové slová: expozícia, otvorené priestory, flexibilita, univerzálne navrhovanie

Abstract: Museums and galleries should create opportunities to visit and bring the cultural experience of the exposition to the greatest spectrum of people of different ages and needs, abilities, and preferences. The exhibition spaces are in different footprint forms and dispose of various space establishment and coherence. This paper compares the essential characteristic features, potentials, and challenges of open (free) and closed (rugged) types of spaces to place the exposition concerning the needs of various visitors. It deals deeply with theoretical options to create the exhibition in a flexible open space to have the spaces accessible and friendly for all, which can be achieved with a proper composition: shapes, establishment, placement, and color of the spatially creative elements as well as placing the leisure and orientation elements. These and any further inclusive principles were projected into the model study expositions by the elaboration of the students of the subject Universal design at the Faculty of Architecture and Design of the Slovak University of Technology in Bratislava in the academic year 2020/2021. The exhibition designs of the students within the pre-set hall space illustrate the endless

creative possibilities of the exhibition in this space and offer inspirational and creative ideas from the scope of various thematic exhibitions and the inclusion of people of different ages with different needs.

Keywords: exposition, open spaces, flexibility, universal design

Úvod

Múzeá a galérie by mali vytvárať vhodné príležitosti a prostredie pre návštevu a kultúrne zážitky pre všetkých ľudí bez ohľadu na rôzne individuálne potreby, schopnosti a preferencie jednotlivých návštevníkov. V tomto príspevku sa zohľadňujú dva významné činitele múzeí a galérií: 1. expozícia a exponáty, t.j. fyzické prostredie; 2. návštevníci, všetci ľudia, ktorí by mohli prísť do múzea a galérie. Je dôležité umožniť prístup k verejným priestorom vrátane expozícií ľuďom rôzneho veku s rozmanitými potrebami, požiadavkami či limitmi, a navyše podporiť možnosti ich aktívneho zapojenia sa do kultúrneho diania a získania kvalitných zážitkov. Pre saturovanie potrieb a požiadaviek rôznorodých návštevníkov je vhodné implementovať okrem tradičných aktivít múzeí a galérií, ako sú zbieranie, vizuálne vystavovanie, úschova, skúmanie, dokumentovanie výstavných predmetov, a inovatívne formy prezentácie informácií vo forme interaktívnych, hands-on (Caulton

1998) predmetov, multisenzorických riešení (Levent a Pascual-Leone 2014) a vytvárania flexibilných možností v priestore expozície. Diagram 1 vizualizuje opisované faktory.

Diagram 1. Významné ovplyvňujúce faktory múzeí a galérií.

Výstavné priestory môžu oplývať rozmanitými pôdorysnými tvarmi a priestorovými nadväznosťami. Základné členenie typov expozičných priestorov sú 1. otvorené (voľné, flexibilné) a 2. uzavreté (členité, stále) priestory (Naredi-Rainer a Schnell 2004, Neufert 2019). Tento výskum sa hlbšie zaoberá prvým spomínaným typom, otvoreným väčším

výstavným priestorom, pretože ponúkajú významnú mieru flexibility, a tým umožňujú veľkú variabilitu expozícií s potenciálom na tvorbu inovatívnej, veľmi prístupnej a univerzálne navrhutej výstavy.

Teoretický základ, analýzy a inšpirácie

Expozičné priestory variujú od otvorených, cez čiastočne členené, až po uzavreté dispozície. Veľkorysý otvorený priestor poskytuje široké možnosti návrhu a osadenia expozície, na druhej strane rozdrobené uzavreté priestorové štruktúry ponúkajú potenciál pre viac architektonicky definované prostredie výstavy. Flexibilita voľného priestoru, ako aj charakter uzavretejších miestností a prechodov medzi nimi umožňujú tvorbu rozmanitých výstavných koncepcií, trás ako aj evokovania atmosféry. Tabuľky 1 a 2 zobrazujú SWOT analýzy týchto dvoch priestorových typov, ktoré ukazujú silné stránky, príležitosti, ale aj slabé stránky a ohrozenia ich prevažujúcich vlastností.

Otvorené (voľné, flexibilné) výstavné priestory	
Silné stránky <ul style="list-style-type: none"> Flexibilita, adaptabilita Vzdušnosť Často priestorová neutralita (Naredi-Rainer a Schnell 2004) Ľahšia orientácia 	Slabé stránky <ul style="list-style-type: none"> Sťažnené využitie centrálného priestoru (Sussman 2015) – ľudská thigmotaxia (priestorová stratégia sledovania steny) ako základný prvok priestorového poznávania a bezpečia (Kállai et al. 2007)
Príležitosti <ul style="list-style-type: none"> Veľká voľnosť pri tvorbe výstavy a trasy Premenlivosť Prelínanie viacerých zón a funkcií Cielené ďaleké výhľady (Cohen a Mc-Murtry 1985) 	Ohrozenia <ul style="list-style-type: none"> Agorafóbia Náročnejšie riešená akustika (ruch, ozvena)

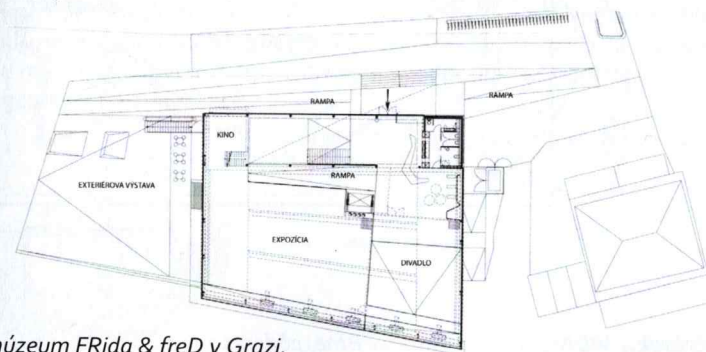
Tabuľka 1: SWOT analýza otvoreného typu priestoru.

Uzavreté (členité, stále) výstavné priestory	
Silné stránky <ul style="list-style-type: none"> Útulné priestory Pocit súkromia 	Slabé stránky <ul style="list-style-type: none"> Nízka flexibilita, predefinované trasy (nutnosť prispôsobenia, niekedy v nesúlade s konceptom výstavy) Striktné delenie zón, ťažšie dosiahnuteľná multifunkčnosť
Príležitosti <ul style="list-style-type: none"> Objavnosť (Pearce 1998) Prirodzená postupnosť trasy 	Ohrozenia <ul style="list-style-type: none"> Sťažnený dohľad nad deťmi Klaustrofóbia

Tabuľka 2: SWOT analýza uzavretého typu priestoru.

Z týchto analýz vyplýva, že z hľadiska flexibility a predpokladu pre tvorbu invenčnej inkluzívnej výstavy sa javí ako vhodnejší otvorený typ priestoru, preto sa tento príspevok ďalej zaoberá týmto priestorovým druhom. Napriek tomu, aj uzavretý výstavný priestor nasaňuje nesporný potenciál, napríklad z hľadiska trasovania, a najmä príbehovosti výstavy (angl. storytelling), a tak by mohol byť zaujímavým predmetom ďalšieho skúmania v budúcnosti.

Možno spomenúť inšpiratívne príklady pre inovatívne expozičné priestory otvoreného pôdorysu. Prvým je výstavný priestor v detskom múzeu FRida & freD v Grazi, kde sa nachádzajú dva veľkorysé výstavné priestory na dvoch podlažiach, obrázok 1 znázorňuje pôdorys 1.NP. Na fotografiách na obrázkoch 2 a 3 si možno navyše všimnúť inkluzívne princípy, ako vhodné napojenie rampy a výtahu na expozičný priestor, ako aj osadenie okien poskytujúcich výhľad do okolitého parku vo výške vhodnej pre detského návštevníka a sediace osoby.

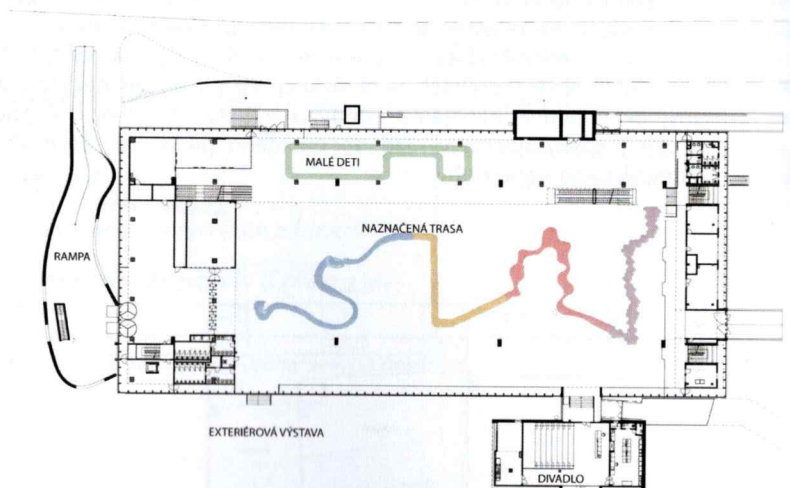
Obrázok 1 Detské múzeum FRida & freD v Grazi, pôdorys 1.NP.

Zdroj: Fasch&Fuchs (2003)

Obrázok 2 a 3 Detské múzeum FRida & freD v Grazi, fotografie expozičných priestorov. Foto: Filová (2021)

Ďalšou významnou inšpiráciou otvoreného priestorového typu výstavy je VIDA! Science centrum v Brne, ktoré ponúka návštevníkom experimenty a zážitkové poznávanie a zároveň obsahuje mnohé exponáty prispôbené potrebám návštevníkov so zrakovými postihnutím (Tomaňová 2020). Môžeme si všimnúť veľkorysý otvorený priestor na pôdoryse a fotografiách na obrázkoch 4 až 6. Trasa je v tomto prípade premietnutá na podlahe a slúži len ako voľná inšpirácia pre návštevníkov, akou cestou sa v priestore môžu vybrať. Neposkytuje však sekvenciu cez všetky exponáty, ani nezobrazuje chronologickú či inú nadväznosť. Tento výstavný priestor slúžil zároveň ako inšpirácia pri konštruovaní zadania pre študentov Univerzálneho navrhovania, ktoré bude popísané v ďalších častiach.

Obrázok 4 VIDA! Science centrum v Brne, pôdorys 1.NP. Zdroj: K4 a.s.

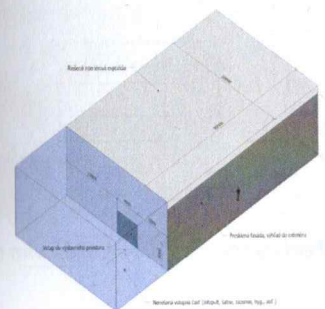

Obrázok 5 a 6 VIDA! Science centrum v Brne, fotografie expozičných priestorov. Foto: Filová (2019)

Ciele a metódy výskumu

Hlavným zámerom tohto výskumu je propagovať a podporiť aplikáciu princípov univerzálneho navrhovania a inkluzívny prístup k tvorbe expozícií pre všetkých. Predmet Univerzálne navrhovanie na Fakulte architektúry a dizajnu Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, ktorého garantkou je doc. Ing. arch. Zuzana Čerešňová, PhD., dlhodobo vedie študentov k empatii k ľuďom s rôznorodými potrebami a obmedzeniami a vzdeláva ich k tvorbe prostredia prístupného pre všetkých. V rámci tohto predmetu bola v akademickom roku 2020/2021 príležitosť pre zadanie témy seminárnej práce súvisiacej s výstavnými priestormi. Téma otvorenej expozície bola zvolená v spolupráci s doc. Ing. arch. Leou Kellovou, PhD. v rámci projektu PUN – Podpora univerzálneho navrhovania a študenti pracovali pod vedením Ing. arch. Natálie Filovej.

V zadaní bol stanovený halový priestor 20 x 30 m so svetlou výškou 8 m ilustrovaný na obrázku 7. Tematické zameranie výstavného priestoru sa odvíjalo podľa vlastného výberu študentov. Tí mohli navrhovaný priestor ľubovoľne členiť priečkami alebo vloženým interiérom (pavilónmi, zákutiami) rôzneho tvarovania a stanoviť viac či menej striktné trasovanie s voľnou, naznačenou alebo priestorovo jasne definovanou postupnosťou priestorov. Riešenie malo byť v prvom rade inkluzívne a podporujúce kooperáciu medzi deťmi, ale aj medzigeneračnú komunikáciu.

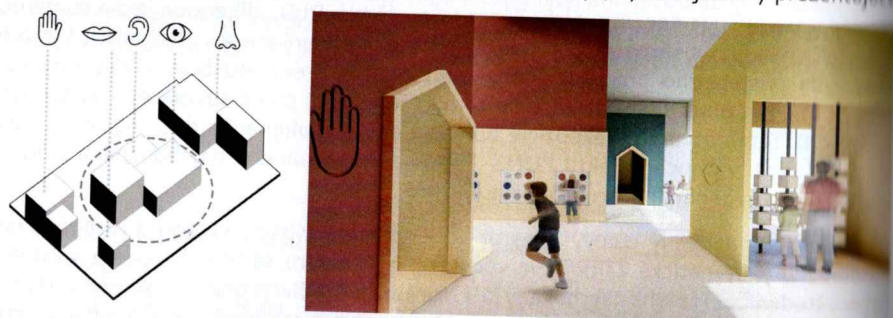
Obrázok 7 Vizualizácia zadaného priestoru. Zdroj: Filová (2020)

Študenti mali za úlohu aplikovať pri tvorbe návrhov poznatky z univerzálneho navrhovania. Túto metódu označujeme Design by research. Cieľom bolo vytvoriť prístupné a priateľské výstavné priestory pre všetkých so špeciálnym ohľadom na detského návštevníka. Študenti pri tvorbe zohľadňovali zásady vhodnej kompozície z priestorotvorných prvkov: tvarovanie hmôt (harmónia, kontrast, bezpečnosť, komfort, ergonómia), nadväznosti prvkov a priestorov (trasovanie, gradácia, symbióza medzi prvkami), prístupné a dosiahnuteľné osadenie (výškové, pôdorysné), farebnosť (harmonické kombinácie, pôsobenie, kontrast, symbolika), oddychové a tvorivé zóny (regenerácia, sebarealizácia, rytmus alebo opakované rozmiestnenie oddychových prvkov) a orientačné prvky (dominanty, akcenty, výhľady do priestoru).

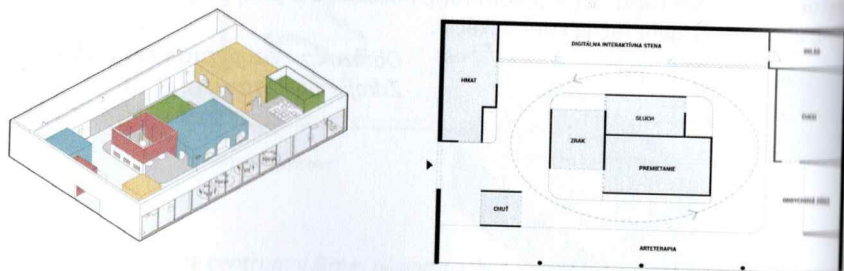
Modelové štúdie

V nasledujúcej časti sú predstavené pozitívne príklady výsledných študentských prác. Tri práce sú v príspevku zdokumentované podrobnejšie, zvyšné sú následne spomenuté stručnejšie, aby ponúkali predstavu o variabilite možného rozčlenenia halového priestoru a rôznorodosti tém, ktoré si študenti vyberali.

Prvým príkladom je návrh expozície „Feel by town“ od Lukáša Bíma, ktorý komponoval návrh zo základných a fariieb tvarov pre upútanie detského návštevníka, jednoduché porozumenie a orientáciu. Vložené hmoty, „mestské bloky“, vytvárajú zóny prezentujúce

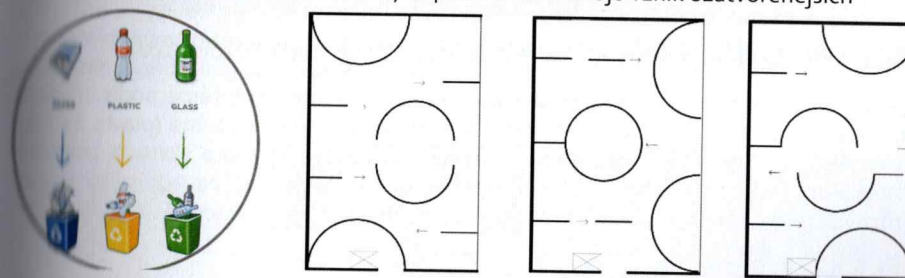
Obrázok 8, 9 Koncept a vizualizácia expozície „Feel by town“. Zdroj: Lukáš Bím (2020)

Obrázok 10, 11 Axonometria a pôdorys výstavy „Feel by town“. Zdroj: Lukáš Bím (2020)

mysly človeka. Umiestnenie centrálnych troch pavilónov vhodne člení otvorený pôdorys a utulňuje ho. Je to multisenzorická expozícia s oddychovou a kreatívnou zónou s voľnými trasami. Toto hravé riešenie má za cieľ podporiť logické uvažovanie, kreativitu, učenie tímu a tímovú prácu.

Ďalším podnetným riešením je výstava „Recyklácia hrou“ od Zory Polákovéj. Flexibilný priestor možno štruktúrovať pomocou mobilných deliacich priečok, expozícia sa tak môže „zarykovať“ na novú, a tým podporiť svoju nosnú ideu. Expozičný priestor podnecuje v každom segmente minimálne dva zmysly človeka, výstavné prvky možno spravidla niemať akusticky, hapticky pomocou reliéfov a modelov, ako aj vizuálne (farebne a svetelne). Rôzne konštelácie mobilných panelov umožňujú vznik uzatvorenejších

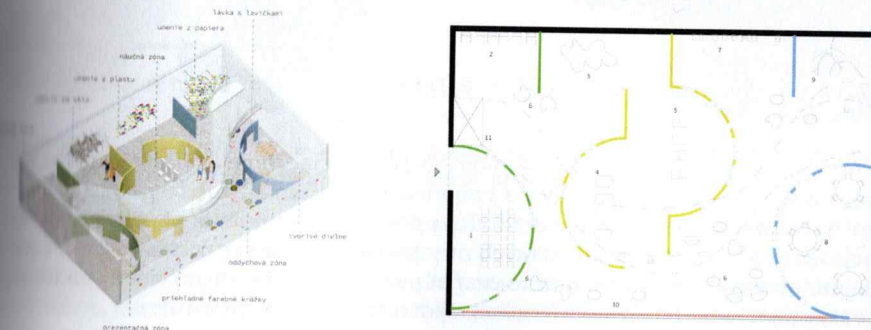

Obrázok 12 – 16 Koncept, flexibilita a zmyslové vnímanie segmentov z výstavy „Recyklácia hrou“.

Zdroj: Zora Poláková (2020)

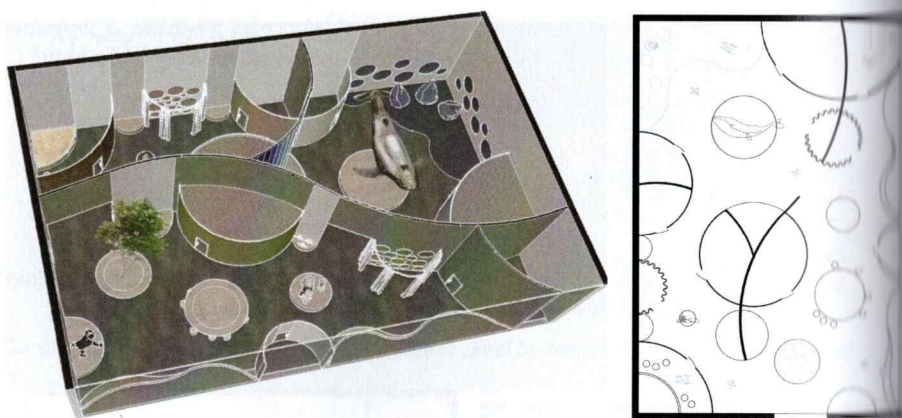
Obrázok 17 a 18 Axonometria a pôdorys výstavy „Recyklácia hrou“. Zdroj: Zora Poláková (2020)

Obrázok 19 Vizualizácia výstavy „Recyklácia hrou“. Zdroj: Zora Poláková (2020)

aj otvorenejších priestorov a farby deliacich priečok sú priradené téme podľa triedenia materiálov v skutočnom živote, a to zelená (sklo), modrá (papier) a žltá (plast). Zároveň tu vznikajú 3 zóny: náučná expozícia, umenie z odpadu a tvorba z rôznych použitých materiálov. Farebné sklené krúžky na fasáde ponúkajú výhľad na vonkajšiu prírodu v rôznych farbách a priestor možno vnímať aj z nadhľadu z navrhovanej lávky.

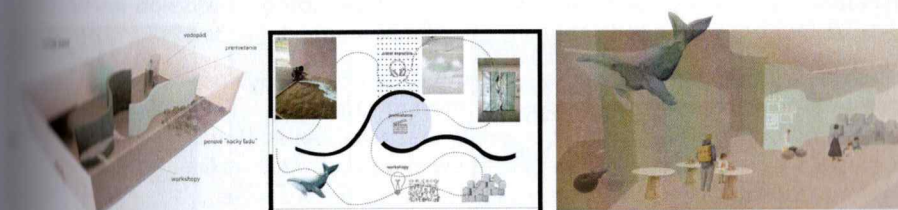
Obrázok 20 a 21 Nadhľad a pôdorys výstavy „Three Worlds“. Zdroj: Lenka Vozárová (2020)

Tretím inšpiratívnym študentským návrhom bola expozícia „Three Worlds“. Autorka Lenka Vozárová si zvolila tému fungovania a vzájomného prelínania živočíšnej a rastlinnej ríše z troch rôznych klimatických prostredí. Túto prírodovednú výstavu poňala interaktívne a multisenzoricky so zapojením všetkých zmyslov človeka vrátane čuchu a chuti pri sekerách bylín pri fasáde, ktoré by bolo možné ošetrovať a ochutnať. Priestor je členený na tri zóny pomocou panelov symbolizujúcich rieku svojim tvarovaním aj farebnosťou.

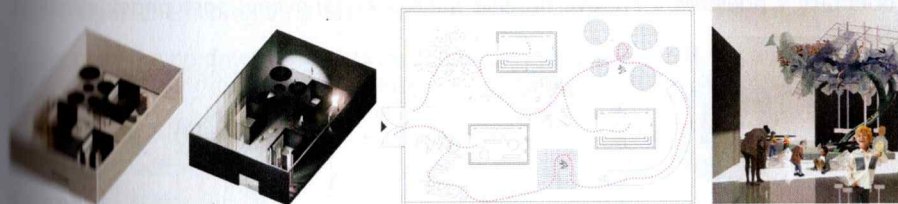
Obrázok 22 – 24 Vizualizácie výstavy „Three Worlds“. Zdroj: Lenka Vozárová (2020)

Ďalším príkladom je návrh expozície „Živý x Zmysly“ od Barbory Hozovej, ktorá predstavuje vnímanie vody, pričom 3 časti prezentujú 3 skupenstvá vody. Multisenzorická a interaktívna výstava s voľným trasovaním je ľahko členená panelmi naznačujúcimi vlny s premietacím priestorom v centrálnej uzavretejšej časti.

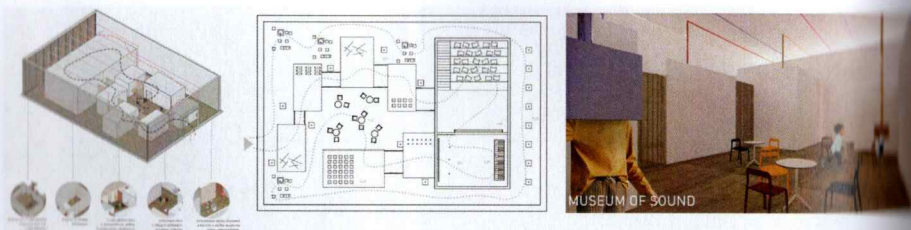
Obrázok 25 – 27 Priestorové vyobrazenie, pôdorys s konceptom a vizualizácia výstavy „Živý x Zmysly“. Zdroj: Barbora Hozová (2020)

Výstava „Become an Animal“ navrhnutá Klaudiou Ovadovou sprostredkúva poznanie zvierat abstraktným spôsobom. Expozícia dokáže fungovať v dennom aj nočnom režime. Naznačená trasa, chodník, znázorňuje vývoj života na Zemi od jednoduchých foriem ako riasy, cez hmyz až po tie najvyššie, cicavce a primáty.

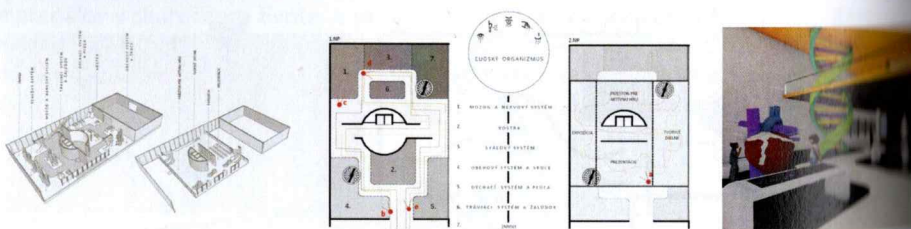
Obrázok 28 – 31 Axonometrie s dennou a nočnou alternatívou, pôdorys s trasovaním a vizualizácia výstavy „Become an Animal“. Zdroj: Klaudia Ovadová (2020)

Následne je predstavená téma zvuku v „Museum of Sound“ od Zuzany Grenčíkovej. Vznik a fyzikálne vlastnosti zvukov sú tu vysvetlené hravo a interaktívne. Výstava podporuje kooperáciu medzi návštevníkmi, pretože pre prenos zvuku z jedného boxu do druhého, je potrebné, aby sa tohto pokusu zúčastnili viacerí účastníci. Trasa medzi jednotlivými pavilónmi nadväzuje.

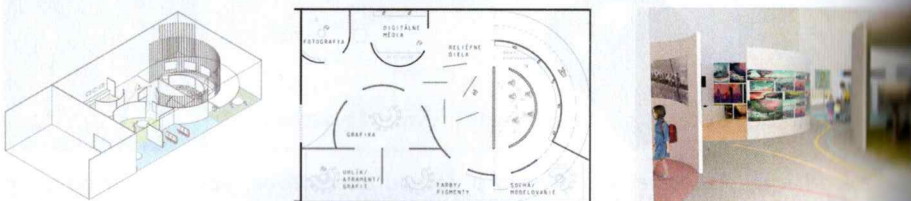
Obrázok 32 – 34 Axonometria, pôdorys s trasovaním a vizualizácia výstavy „Museum of Sound“. Zdroj: Zuzana Grenčíková (2020)

V návrhu výstavy „Hravo o ľudskom tele“ Kristína Hudáková interaktívnym spôsobom približuje verejnosti, a hlavne deťom, fungovanie ľudského tela a procesy v ňom. Pomocou modelov, virtuálnej reality a mnohých interaktívnych modelov sa snaží vhodne štruktúrované vysvetliť túto problematiku až na dvoch podlažiach.

Obrázok 35 – 39 Priestorové nadhľady na expozičné podlažia, pôdorys podlaží a vizualizácia výstavy „Hravo o ľudskom tele“. Zdroj: Kristína Hudáková (2020)

Posledným prezentovaným návrhom v príspevku je expozícia „Crea-Expo“ od Barbory Mičianovej, ktorá sa zaoberá žánrami umenia, používanými umeleckými materiálmi a technológiami. Tvorivé a reliéfné diela podnecujú fantáziu a inšpirujú k vlastnej tvorbe návštevníkov, a tým ich aktívnemu zapojeniu sa. Naznačené línie na podlahe pomáhajú v orientácii v priestore a tvarové riešenie nabáda k stanovenej postupnosti obhliadky výstavy.

Obrázok 40 – 42 Axonometria, pôdorys a vizualizácia výstavy „Crea-Expo“. Zdroj: Barbora Mičianová (2020)

Záver

Záverom možno zhrnúť najdôležitejšie tézy tohto výskumu. Výstava by mala byť inkluzívnym prostredím, ktoré pozýva všetkých ľudí bez ohľadu na ich rôznorodosť a umožňuje im aktívne sa zapojiť do kultúrneho diania. Otvorený priestor expozície má významný potenciál pre situovanie expozície prístupnej pre všetkých. Študentské návrhy ukazujú tvarovú rôznorodosť, ako aj rozmanité možnosti trasovania v takomto priestore.

Ako voľné trasy, tak aj naznačená predefinovaná postupnosť výstavy umožňujú kreatívny a inkluzívny zážitok. Podmienkou je dobrá orientácia v priestore a flexibilita riešenia, aby sa návštevník cítil komfortne. Dôležitým aspektom výstavy a samotných exponátov je multisenzorické riešenie, podnietenie viacerých ľudských zmyslov, ktoré pomáhajú osobám so zmyslovým postihnutím vo vnímaní expozície, a zároveň saturujú viaceré úložné štýly návštevníka, a tým podporujú porozumenie pre všetkých. Invenčnosť, interakcia a hands-on prístup podporujú zapamätanie si informácií – „minds-on“ (Caulton 1998). Veľmi dôležité sú pritom aj oddychové a kreatívne zóny, kde majú návštevníci možnosť konsolidovať nadobudnuté vedomosti, prípadne ich aj prakticky uplatniť.

Interaktívne a detské múzeá majú priaznivý vplyv najmä na mladú generáciu, ale aj na celú spoločnosť. Vzdelávajú aktívnym, hravým spôsobom, sprostredkujú informácie z rôznych sfér v mimoškolskom prostredí. Vplývajú tak na záujmy, emócie, motiváciu a hodnoty návštevníkov. Najmä u detí môžu takéto aktivity viesť k rozvoju a rozšíreniu kľúčových oblastí, a možno dokonca aj k ovplyvneniu voľby ich budúcej profesie. Taktiež je cieľom, aby sa rozvíjala kooperácia medzi jednotlivcami a inklúzia aj ľudí a detí so znevýhodnením.

Podakovanie

Príspevok je zverejnený v rámci národného projektu: Podpora univerzálneho navrhovania (NFP312040APA3, ktorý sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje).

Vďaka garantke predmetu Univerzálne navrhovanie, doc. Ing. arch. Zuzane Čerešňovej, PhD., za možnosť vypísania tejto inšpiratívnej témy seminárnych prác a zapojeným študentom za ich prácu a podnetné návrhy.

Literatúra

1. CAULTON, Tim, 1998. Hands-on Exhibitions. New York: Routledge, 155 s. ISBN 0-415-16521-0.
2. COHEN, Uriel; MCMURTRY, Ruth, 1985. Museums and Children: A Design Guide. Milwaukee: Center for Architecture and Urban Planning Research, 138 s. ISBN 0-938744-62-3.
3. Fasch&Fuchs (2003) "Kindermuseum Graz". [online] https://faschundfuchs.com/pub/hefte/pdf/heft03_kimu_screen.pdf [08 November 2021] doplnené o popisy
4. K4 a.s. (2011-14) „VIDA science centrum Brno“. [online] <https://www.archiweb.cz/en/b/vida-science-centrum-brno> [18 September 2020] doplnené o popisy a trasu
5. KÁLLAI, János; MAKANY, Tamas; CSATHO, Arpad et al., 2007. Cognitive and Affective Aspects of Thigmotaxis Strategy in Humans. Behavioral Neuroscience American Psychological Association, 121(1), 21-30. ISSN 0735-7044. Dostupné z doi:10.1037/0735-7044.121.1.21
6. LEVENT, Nina; PASCUAL-LEONE, Alvaro ed., 2014. The Multisensory Museum: Cross-Disciplinary Perspectives on Touch, Sound, Smell, Memory, and Space. Lanham: Rowman & Littlefield, 383 s. ISBN 978-0-8108-9535-5.
7. NAREDI-RAINER, Paul von, SCHNELL, Angelika, ed., 2004. Museum Buildings: A Design Manual. Berlín: Birkhäuser, 248 s. ISBN 3-7643-6580-3.
8. NEUFERT, Ernst, 2019. Architects' Data. 5. Cornwall: John Wiley, 640 s. ISBN 978-1-119284352.
9. PEARCE, John, 1998. Centres for Curiosity and Imagination: When is a Museum Not a Museum?. Londýn: Calouste Gulbenkian Foundation, 144 s. ISBN 0-903319-78-0.
10. SUSSMAN, Ann; HOLLANDER, Justin B., 2015. Cognitive Architecture: Designing for How We Respond to the Built Environment. New York: Routledge, 194 s. ISBN 978-0-415-72469-2.
11. TOMAŇOVÁ, Julie, 2020. Věda bez hranic vo VIDA! Science centru. In.: Múzeá a galérie bez bariér II. Dubnica nad Váhom: Dubnické múzeum, m.r.o., s. 193-210. ISBN 978-80-8200-072-9.

PRÍNOS VÝSLEDKOV VÝSKUMOV HMATOVEJ PERCEPCIE PRE ZEFEKTÍVNIENIE PROCESOV SPRÍSTUPŇOVANIA KULTÚRNYCH INŠTITÚCIÍ

Mgr. Michal Zemko, MBA.

Doc. PaedDr. Jana Lopúchová, PhD.

Univerzita Komenského v Bratislave,

Pedagogická fakulta, Katedra špeciálnej pedagogiky

Abstrakt: Cieľom kultúrnych inštitúcií modernej spoločnosti je plnohodnotne prostredkovať informácie, zážitky a umenie tak, aby bol akcentovaný ich prínos v oblasti poznania, vzdelávania, výchovy či osobného záujmu všetkým ľuďom. Mnohé slovenské múzeá a galérie sa už dlhšie snažia sprístupňovať priestory a expozície nielen podľa princípov inklúzie pre jednotlivcov s rôznymi špecifickými potrebami, ale aj podľa princípov univerzálneho navrhovania v zmysle prístupnosti pre všetkých. V prípade jednotlivcov so zrakovým postihnutím to v súčasnosti dosahujú primárne opravou priestorov a exponátov s využitím zvukových alebo haptických prvkov, prípadne ich kombinácie. V našom príspevku sa zameriavame na zistenia odborníkov a výsledky výskumov zameraných na vývinové aspekty hmatu a hmatovej percie, nakoľko sme presvedčení, že výraznou mierou môžu prispieť k optimalizácii procesov efektívneho (multi)zmyslového vnímania a k adaptácii exponátov a aktivít ponúkaných kultúrnymi inštitúciami. Na základe nových výskumných trendov uvádzame v odporúčaní návrhy inšpirované praxou overenými intervenciami pre zvýšenie atraktívnosti, zážitku ako aj prínosu kultúrnych inštitúcií.

Ďalšie slová: hmatová percie, galéria, múzeum, kultúrna inštitúcia, zrakové postihnutie.

Abstract: The cultural institutions of modern society aim to fully intervene in the information, experiences, and art the way to emphasize their contribution in the field of knowledge, education, or personal interest of the people. Many Slovak museums and galleries attempt to open their spaces and expositions according to the inclusion principles to individuals with various specific needs in the long term. They attempt to achieve it primarily by modifying the spaces and exhibits using audio and tactile-haptic elements in the case of visually impaired individuals. We will focus on the professional findings and the research results of the developmental aspects of taction and tactile perception. We believe that it can extensively help the optimization of processes within the effective (multi)sensual perception and adaptation of exhibits and activities offered by cultural institutions. Based on the new research tendencies, we mention a design in our suggestions practically inspired and proved with the interventions to increase the attractiveness, experience, and contribution of cultural institutions.

Key words: tactile perception, gallery, museum, cultural institution, visual impairment

Dilhoffová

hora architektov

v ako kľúčový nástroj politiky skvalitňovania priestorov

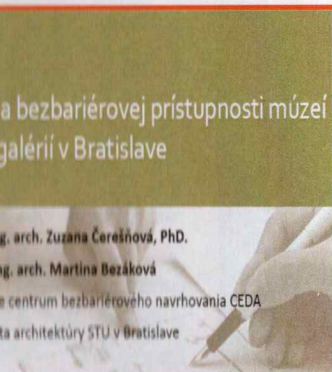

Martina BEZÁKOVÁ

ch. Zuzana Čerešňová, PhD.

a architektúry a dizajnu STU Bratislava

otenia bezbariérovej prístupnosti múzeí
slave

doc. Ing. arch. Lea Rollová, PhD. / Ing. arch. Natália Filová

Fakulta architektúry a dizajnu STU Bratislava

Expozícia pre všetkých:

Modelové štúdie otvoreného výstavného priestoru

Expozícia pre všetkých
Modelové štúdie otvoreného
výstavného priestoru

Ing. arch. Natália Filová
doc. Ing. arch. Lea Rollová, PhD.

Fakulta architektúry a dizajnu STU v Bratislave
Projekt Podpora univerzálneho navrhovania
Výskumné a školicie centrum bezbariéroveho navrhovania CEDA

STU SLOVENSKÁ TECHNICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE FAD FAKULTA ARCHITEKTÚRY A DIZAJNU pun PROJEKT UNIVERZÁLNE NAVRHOVANIE CEDA

Mgr. Viera Hincová

A centrum

Potenciál inkluzívneho prístupu v neformálnom vzdelávaní

Potenciál inkluzívneho
prístupu v neformálnom
vzdelávaní

Mgr. Viera Hincová

Múzeá a galérie bez bariér

Zborník príspevkov z konferencie venovanej debarierizácii kultúrnych inštitúcií

© Vydalo Dubnické múzeum, m.r.o. v Dubnici nad Váhom, 2021

Tlač a grafická úprava: Tlačiareň IRIS, s.r.o., Bratislava

ISBN: 978-80-8200-093-4